Ida Nummelin

7.11.2025

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto StV 10.11.2025 klo 12.45

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta, HE 109/2025 vp

STTK pitää kannatettavana vähentää sellaista hallinnollista päällekkäisyyttä, jolla ei ole ollut vaikutus pitkään työttömänä olleen henkilön mahdollisuuksiin työllistyä. Hyvinvointialueiden ja kuntien rajalliset resurssit tulisi käyttää tehokkaasti siten, että jokaisen työttömän tarvitsema tuki ja palvelut arvioidaan yksilöllisesti sekä säännöllisesti.

STTK korostaa, että työtön on ohjattava tarvittaviin työllistymistä edistäviin ja muihin palveluihin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, eikä vasta sitten kun laissa määrätyt työttömyyden kestoa tai etuuden maksupäiviä koskevat määräajat täyttyvät. On erityisen tärkeää välttää tilannetta, jossa työttömyyden aikana syntyy pitkiä jaksoja, jolloin henkilö ei osallistu palveluihin tai koulutukseen, jotka tukevat hänen mahdollisuuksiaan työllistyä tai vastaavat työmarkkinoiden tarpeisiin.

STTK:n näkemyksen mukaan toimeentulotukea saavien työttömien aktivointiehdon säilyttäminen on perusteltua, sillä se edistää työkyvyn sekä elämänhallinnan tukemista ja vähentää pysyvän työmarkkinoilta syrjäytymisen riskiä.

STTK korostaa työvoimaviranomaisten monialaisen palvelutarpeen tunnistamisen osaamisen kehittämistä. Viranomaisilta tulee edellyttää vain tarpeen tunnistamista ja asiakkaiden ohjaamista oikeisiin palveluihin, eikä heidän vastuulleen tule siirtää sosiaalihuollon tehtäviä tai laajentaa heidän neuvontavelvollisuuttaan.

STTK toteaa, että esityksen perustella syntyy vaikutelma, että aktivointi-suunnitelmien laatimista halutaan vähentää lähinnä sosiaalihuollon henkilö-resurssipulan vuoksi. Esityksessä todetaan, että työvoimaviranomaisten tehtävät jäisivät ennalleen aktivointisuunnitelmien laatimisen vähentymistä lukuun ottamatta, ja arvioidaan, ettei esityksellä ole kuntien merkittäviä vaikutuksia kuntien talouteen.

Ida Nummelin 7.11.2025

STTK huomauttaa, että työvoimaviranomaisten tehtävänä on jatkossakin päivittää kaikki työttömille laaditut suunnitelmat, olipa kyse aktivointisuunnitelmasta, monialaisesta työllistymissuunnitelmasta, tavallisesta työllistymissuunnitelmasta tai kotoutumissuunnitelmasta.

STTK toteaa, että työvoimaviranomaisten tehtävät eivät vähene esityksen myötä. Henkilöstön osaamisvaatimukset ja työmäärä kasvavat erityisesti monialaisen palvelutarpeen arvioinnissa ja tuen yhteistoimintamallissa, kun työnhakijoita ohjataan enemmän arviointiin ja asiantuntijat tekevät yhteistyötä esimerkiksi sosiaalityön ammattilaisten kanssa.

STTK huomauttaa, että 1,96 miljoonan euron säästö on valtiontaloudessa pieni, ja suosittelee sen kohdentamista pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen vaikuttaviin toimiin. STTK painottaa myös, että työnhakijoiden palvelutarpeet eivät muutu suunnitelman nimen vaihtumisen myötä eikä lainsäädäntömuutoksilla saavuteta merkittäviä säästöjä ilman olennaista pitkäaikaistyöttömyyden vähentämistä.

Esityksessä todetaan, että vaikutusten arviointiin ja lähtöoletuksiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. STTK toteaa, että sosiaali- ja terveyspalveluiden siirto hyvinvointialueille sekä työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirto kunnille ovat uusia ja laajoja uudistuksia, joiden vaikutuksista palveluihin ja niiden yhteensovittamiseen ei kaikilta osin ole saatavilla riittävää tietoa. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026–2029 on arvioitu, että sosiaalihuollon työllistymistä sekä työ- ja toimintakykyä tukevien palveluiden uudistus toisi 12,5 miljoonan euron säästöt vuodesta 2027 lähtien. STTK painottaa, että kyseinen kokonaisuudistus edellyttää huolellista valmistelua, jonka yhteydessä muutosten tarkoituksenmukaisuutta ja taloudellisia vaikutuksia tulee tarkastella ajantasaisen tiedon pohjalta.

STTK huomauttaa, että työvoimaviranomaisten mukaan kuntouttavaa työtoimintaa tarvitsevat työnhakijat eivät pysty käytännössä hakemaan tai vastaanottamaan työtä eivätkä osallistumaan työllistymistä edistäviin palveluihin. Työvoimaviranomaisten tarjoamat palvelut eivät edistä tämän ryhmän työllistymistä vaikuttavasti. Pääsy kuntouttavaan työtoimintaan riippuu hyvinvointialueiden resursseista, eikä kaikille tarvitseville pystytä järjestämään sitä. Tämä tilanne on kestämätön niin työnhakijoille kuin yhteiskunnallekin. STTK katsoo, että näiden erityisen haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden työllistymisen ja hyvinvoinnin tukeminen vaatii lisäresursseja nykyiseen verrattuna.

.

Lisätietoja Ida Nummelin, sosiaali- ja terveyspolitiikan asiantuntija
ida.nummelin@sttk.fi